

Teitl yr Adroddiad:	Adroddiad Blynyddol: Cytundebau Adran 106 2022/23
Diben yr Adroddiad:	Rhoi gwybod i Aelodau Etholedig a'r Cyhoedd am y cynnydd ar faterion Adran 106 (Rhwymedigaeth Gynllunio) sydd wedi codi yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf (Ebrill 2022 - Mawrth 2023).
Swyddog Cyfrifol:	Liam Jones, Rheolwr Gweithredol Cynllunio a Rheoli Adeiladu Rhif ffôn: 01446 704724 Lucy Butler, Uwch Gynllunydd Rhif ffôn: 01446 704665 E-bost: planning@valeofglamorgan.gov.uk
<p>Crynodeb Gweithredol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r adroddiad hwn yn ceisio rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau Etholedig, Cyngorau Tref a Chymuned a'r cyhoedd, ar faterion Adran 106 ym Mro Morgannwg. Yn y 12 mis rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2023, llofnodwyd cyfanswm o 11 o gytundebau cyfreithiol sy'n gysylltiedig â chaniatâd cynllunio. Cyfanswm gwerth y cyfraniadau ariannol yn y cytundebau hyn yw £3,794,564.09. Ar 31 Mawrth 2023, roedd gan y Cyngor £18,118,531.49 yn y prif gyfrif. Mae'r rhan fwyaf o'r cyfraniadau hyn wedi ymrwymo i gynlluniau ym Mro Morgannwg, fel y cytunwyd gydag Aelodau Etholedig a Meysydd Gwasanaeth, neu maent yn aros am ymgynghoriad pellach. Yn ogystal, daliwyd £531,009.95 ar gyfer costau cynnal a chadw parhaus. Derbyniodd y Cyngor gyfraniadau ariannol sy'n cyfateb i £5,415,590.54 rhwng Ebrill 2022 a Mawrth 2023. Cafodd £6,204,869.20 ei wario ar gynlluniau yn ystod 2022/23, gyda chyfraniadau Adran 106 yn cefnogi gwelliannau trafndiaeth gyhoeddus, cerdded a beicio, lleoedd ysgol newydd, manau agored cyhoeddus a celf gyhoeddus. 	

1. Cefndir

- 1.1 Mae gan y Cyngor y grym i lunio cytundebau cyfreithiol gyda datblygwyr dan Adran 106 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, i fynnu bod datblygwyr yn gwneud gwaith, yn darparu gwasanaethau neu yn gwneud cyfraniadau ariannol i liniaru'r effaith sy'n deillio o'r datblygiad newydd.
- 1.2 Nodir polisiâu'r Cyngor ar dai fforddiadwy a rhwymedigaethau cynllunio yng Nghynllun Datblygu Lleol (CDLI) mabwysiedig Bro Morgannwg (2011-2026) ac yn y dogfennau Canllawiau Cynllunio Atodol (CCAau) Tai Fforddiadwy a Rhwymedigaethau Cynllunio mabwysiedig.
- 1.3 Mae Polisi CDLI MD4 yn nodi'r polisi trosfwaol ar gyfer gofyn am seilwaith cymunedol a rhwymedigaethau cynllunio, lle bo hynny'n briodol a chan ystyried hyfywedd datblygu. Mae'r CCA Rhwymedigaethau Cynllunio yn egluro ymhellach ble, beth, pryd a sut y ceir rhwymedigaethau cynllunio, er mwyn cynorthwyo'r Cyngor i greu cymunedau cynaliadwy sy'n rhoi budd cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol.
- 1.4 Er mwyn sicrhau bod CDLIau yn cael eu diweddarau'n gyson, mae'n ofynnol i awdurdodau cynllunio lleol adolygu eu Cynllun o leiaf bob 4 blynedd o'r dyddiad mabwysiadu. Mae'r Cyngor wrthi'n paratoi Cynllun Datblygu Lleol newydd i ddisodli'r CDLI mabwysiedig presennol. Enw'r Cynllun newydd fydd y Cynllun Datblygu Lleol Newydd (CDLIN) a bydd yn cwmpasu'r cyfnod 2021 – 2036.
- 1.5 Cymeradwywyd Adroddiad Adolygu gan Lywodraeth Cymru ym mis Mai 2022 a oedd yn ystyried effeithiolrwydd y CDLI mabwysiedig ac a gadarnhaodd y weithdrefn adolygu i'w dilyn wrth baratoi'r CDLI Newydd. Cadarnhaodd yr adroddiad fod polisiâu'r CDLI mewn perthynas â thai fforddiadwy a seilwaith yn gweithio'n effeithiol ac yn sicrhau lliniaru priodol. Daeth yr Adroddiad Adolygu i'r casgliad y bydd adolygiad y CDLI yn rhoi cyfle i'r Cyngor gynnal adolygiad o hyfywedd datblygu i sicrhau bod y Cyngor yn defnyddio'r dull polisi mwyaf priodol i sicrhau'r ddarpariaeth tai fforddiadwy fwyaf posibl, yn ogystal â seilwaith a chyfleusterau cymunedol, ac i ystyried unrhyw bolisiau newydd posibl mewn perthynas â seilwaith gwyrdd a newid yn yr hinsawdd.
- 1.6 Cymeradwywyd Cytundeb Cyflawni'r CDLIN gan Lywodraeth Cymru ym mis Mai 2022 sy'n cynnwys yr amserlen ar gyfer cyflawni'r cynllun newydd. Ar hyn o bryd mae proses y CDLIN ar y cam paratoi cyn adneuo a chyfranogi.
- 1.7 Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi cynnydd y Cyngor o ran trafod, monitro a gweithredu rhwymedigaethau cynllunio drwy gytundebau Adran 106, ar gyfer y flwyddyn ariannol ddiwethaf.

2. Materion Allweddol i'w Hystyried

Ceisiadau cynllunio yn amodol ar Gytundebau Adran 106 yn 2022/23

- 2.1 Yn y 12 mis rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2023, llofnodwyd cyfanswm o 11 o gytundebau cyfreithiol sy'n gysylltiedig â chaniatâd cynllunio. Cyfanswm gwerth y cyfraniadau ariannol yn y cytundebau hyn yw £3,794,564.09.

- 2.2 Nodir bod y cytundeb Adran 106, dyddiedig 20 Rhagfyr 2022, sy'n gysylltiedig â hen Ysgol Gyfun y Bont-faen, Aberthin Road, Y Bont-faen (cais cynllunio cyf: 2018/01408/FUL) yn destun Adolygiad Barnwrol ar hyn o bryd. Yn ogystal, mae nifer o'r cytundebau a lofnodwyd yn 2022/23 wedi bod yn Weithredoedd Amrywio i Gytundebau Adran 106 presennol.

Gweithredu Rhwymedigaethau Cynllunio yn 2022/23 – Rhwymedigaethau Ariannol

- 2.3 Ar 31 Mawrth 2023, roedd gan y Cyngor £18,118,531.49 yn y prif gyfrif. Mae'r rhan fwyaf o'r cyfraniadau hyn wedi ymrwymo i gynlluniau ym Mro Morgannwg, fel y cytunwyd gydag Aelodau Etholedig a Meysydd Gwasanaeth, neu maent yn aros am ymgynghoriad pellach. Yn ogystal, daliwyd £531,009.95 ar gyfer costau cynnal a chadw parhaus. Y cyfanswm yn y cyfrif Adran 106 cyffredinol oedd £18,649,541.44.
- 2.4 Derbyniodd y Cyngor gyfraniadau ariannol o £5,415,590.54 rhwng Ebrill 2022 a Mawrth 2023. Cafwyd rhandaliadau mawr o ddatblygiadau gan gynnwys: tir yng ngogledd-orllewin y Bont-faen, tir oddi ar Heol y Bont-faen, Sain Tathan a Glannau'r Barri.
- 2.5 Mae crynodeb o incwm a gwariant ar bob rhwymedigaeth gynllunio rhwng Ebrill 2022 a Mawrth 2023 ynghlwm yn Atodiad B.
- 2.6 Cafodd £6,204,869.20 ei wario ar gynlluniau yn ystod 2022/23, gyda chyfraniadau Adran 106 yn llawn (neu'n rhannol) yn cefnogi gwelliannau i rwydweithiau trafndiaeth gyhoeddus, cerdded a beicio, lleoedd ysgol newydd, celf gyhoeddus a gwelliannau i fannau agored.
- 2.7 Darperir rhestr gryno isod a gellir gweld detholiad o ffotograffau o gynlluniau yn Atodiad C:

Man Agored Cyhoeddus:

- Windmill Lane, Llanilltud Fawr - Uwchraddio Ardal Chwarae wedi'i gwblhau.
- Man Agored Cyhoeddus y Grange, Gwenfô – Plannu Bylbiau wedi'i gwblhau.
- Parc Sant Cyres / St. David's Crescent, Penarth – Uwchraddio Ardal Chwarae wedi'i gwblhau.
- Caeau Chwarae Pencoedtre – Plannu Coed Newydd wedi'i gwblhau.

Mae gwaith cychwynnol wedi'i wneud yn 2022/23 ar gyfleusterau chwaraeon Murchfield yn Ninas Powys. Cynhaliwyd arolygon cychwynnol yn 2021/22. Penodwyd ymgynghorwyr Tirwedd / Celf Gyhoeddus yng Ngwanwyn 2023 a chynhaliwyd ymgynghoriad cymunedol pellach yn Haf 2023.

Trafnidiaeth Gynaliadwy:

- Cynllun gwella cerdded / beicio cynhwysfawr yn y Rhws - wedi'i gwblhau.
- Llwybr troed newydd wedi'i osod yn Nhregolwyn, gan ddarparu cyswllt rhwng neuadd y pentref, ardal chwarae, ac Ysgol Gynradd Dewi Sant – wedi'i gwblhau.
- Gwaith gwella palmant ger y Premier Inn, Y Barri - wedi'i gwblhau.
- Cysgodfan bysiau newydd ar Heol Pen-y-Lan, Llandochoau – gwaith gosod wedi'i gwblhau.

- Gwelliannau llwybr troed ger Parc St Cyres, Penarth – wedi'i gwblhau.
- Cynllun cwrbyn isel / palmant botymog yng nghyffiniau Woodlands Road, Y Barri a mainc newydd ger llyfrgell y Barri - wedi'i gwblhau.
- Llwybr troed newydd i roi mynediad i ardal chwarae newydd yn Caerleon Road, Dinas Powys - wedi'i gwblhau.
- Gosod gorsaf bwmpio / atgyweirio beics newydd, Aberogwr – wedi'i gwblhau.
- Cynlluniau gwella goleuadau stryd, Llanilltud Fawr - wedi'i gwblhau.
- Gwella safleoedd bysiau, Llanilltud Fawr – wedi'i gwblhau.
- Cyllid ar gyfer Greenlinks a Thrafnidiaeth Gymunedol

Mae gwaith dichonoldeb a dylunio hefyd wedi'i wneud mewn ardaloedd gan gynnwys Sili a'r Bont-faen, a rhagwelir ymgynghoriad pellach a gwaith gosod mewn blynyddoedd ariannol i ddod.

Cyfleusterau Addysgol:

- Mae A106 wedi cyfrannu at nifer o brosiectau Band B Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif (a ailenydd Cymunedau Dysgu Cynaliadwy – Band B) yn 2022/23. Mae cynlluniau wedi'u cwblhau yn Ysgol Uwchradd Whitmore, Ysgol Uwchradd Pencoedtre, Ysgol Bro Morgannwg, Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Dewi Sant ac Ysgol Gynradd Trwyn y De. Darperir diweddariad isod o'r ysgolion sydd bron â'r cwblhau/wrthi'n cael eu hadeiladu: Glannau'r Bari/Ysgol St Baruc (ysgol gynradd yn cael ei darparu gan gonsortiw m datblygu) – Datblygiad ysgol newydd ar gyfer darpariaeth Gymraeg ar gyfer 420 o ddisgyblion a 96 o lefydd meithrin rhan-amser.
- Ysgol Gynradd y Bont-faen – Datblygiad ysgol newydd ar gyfer 210 o ddisgyblion a 48 lle meithrin rhan-amser. Daeth y prosiect i ben ddiwedd mis Mehefin a bydd ar waith ar gyfer mis Medi 2023.
- Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Sain Nicolas – Prosiect ailddatblygu ar gyfer 126 o ddisgyblion a 24 o lefydd meithrin rhan-amser. Caniatâd cynllunio wedi'i roi. Mae'r prosiect wrthi'n cael ei adeiladu a bydd y gwaith wedi'i gwblhau erbyn mis Hydref 2023 gyda gwaith cam 2 i'w gwblhau erbyn mis Mawrth 2024.
- Ysgol Y Deri Cam II - Prosiect datblygu ysgol newydd â 150 o leoedd. Dechreuodd y prosiect ar y safle ym mis Gorffennaf 2023.
- Canolfan Dysgu a Llesiant – Datblygiad ysgol newydd ar gyfer darpariaeth ADY â 60 lle. Daeth y prosiect i ben ym mis Gorffennaf 2023.

Y tu allan i Fand B, gwnaed newidiadau mewnol hefyd yn Ysgol Gynradd y Wig ac Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Marcroes i ddarparu ar gyfer twf yn yr ardal.

Cyfleusterau Cymunedol

- Disodli Pafiliwn Belle Vue ym Mhenarth, wedi'i gwblhau ym mis Gorffennaf 2023.
- Cyfleuster chwaraeon awyr agored newydd yng Nghanolfan Hamdden y Barri, wedi'i gwblhau.

- Gwelliannau i Ganolfan Gymunedol Sain Tathan – wedi'i gwblhau.
- Cynhaliwyd ymgynghoriad cymunedol ar gyfleuster campfa awyr agored arfaethedig yn Station Road East, Gwenfô yn 2022/23. Mae disgwyl i'r gwaith ddechrau ar y safle ym mis Awst 2023.
- Cynhaliwyd ymgynghoriad cymunedol ar offer ffitrwydd awyr agored newydd yn Lougher Place, Sain Tathan yng Ngwanwyn 2023. Disgwylir i'r tendr ar gyfer cyflenwi a gosod offer newydd gael ei gynnal yn Haf 2023. Disgwylir cwblhau'r prosiect hwn yn 2023/24.
- Cynhaliwyd ymgynghoriad cymunedol ar Barc y Ffordd Geltaidd, y Rhws ym mis Mehefin 2023. Disgwylir cwblhau'r prosiect hwn yn 2024/25.

Celf Gyhoeddus

- Lloches newydd, Cliff Hill, Penarth - wedi'i gwblhau.
- Mainc newydd yn ymgorffori celf gyhoeddus ym Mharc Dingle, Penarth, wedi'i gwblhau yn Haf 2022.
- Ardal chwarae bwrpasol newydd gyda gwaith celf integredig ym Mharc Seel, Dinas Powys, wedi'i gwblhau.
- Paneli dehongli Paget Road, wedi'i gwblhau.

Mae gwaith cychwynnol hefyd wedi'i wneud yn 2022/23 ar gyfer y prosiect canlynol:

- Gwaith paratoi ar gyfer Murluniau Gerddi Uchaf ac Isaf Gladstone wedi'i wneud yn 22/23. Cwblhawyd y murluniau ym mis Mai 2023.
- Cyfleusterau Chwaraeon Murchfield, Dinas Powys – gweler yr adran Mannau Agored Cyhoeddus uchod.

Gweithredu Rhwymedigaethau Cynllunio yn 2022/23 – Rhwymedigaethau 'Mewn Nwyddau'

2.8 Yn ogystal â chyfraniadau ariannol, mae'r Cyngor hefyd wedi gweithio gyda datblygwyr i gyflawni rhwymedigaethau 'mewn nwyddau' ar safleoedd datblygu. Er enghraifft, cafodd 83 o unedau tai fforddiadwy eu cwblhau/trosglwyddo yn ystod y flwyddyn ariannol hon, a chafodd y mwyafrif eu sicrhau drwy gytundebau Adran 106.

Cyllid Grant Adran 106 - Diweddariad

2.9 Mae nifer o grantiau Adran 106 wedi'u rhoi i Grwpiau Cymunedol, y Sector Gwirfoddol, a Chynghorau Tref a Chymuned, sy'n darparu cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol amhrisiadwy.

2.10 Yn 2022/23, mae cyfraniadau Adran 106 i gefnogi nifer o geisiadau wedi'u datblygu, gan gynnwys:

- Llyfrgell y Rhws – rhoddwyd grant ar gyfer estyniad newydd i'r llyfrgell er mwyn galluogi man cyfarfod ychwanegol – mae'r estyniad bellach wedi'i gwblhau.
- Llyfrgell Gwenfô – silffoedd newydd, wedi'i gwblhau.

- Cyn-Eglwys Sant Paul, Penarth – ffenestr gwydr lliw newydd – gwaith gosod wedi'i gwblhau.
- Clwb Tennis Llanilltud Fawr – cyfraniad tuag at lifoleuadau LED newydd – bellach wedi'i gwblhau.
- Ardal Chwarae Caerleon Road, Dinas Powys - cytunodd y Cyngor i ariannu man chwarae newydd yn Caerleon Road, Dinas Powys gyda Chyngor Cymuned Dinas Powys yn gyfrifol am gynnal a chadw yn y dyfodol – bellach wedi'i gwblhau.
- Wild About Nature Dinas Powys – rhoddwyd grant ar gyfer planwyr a blodau gwyllt newydd. Gohiriwyd y cynllun yn flaenorol oherwydd y pandemig, ond gwnaed cynnydd sylweddol ar y cynllun hwn yn 2022/23.
- Cofeb ryfel, Dinas Powys – glanhau gwaith cerrig a phlaciau – wedi'i gwblhau.

3. Sut mae'r cynigion yn dangos tystiolaeth o'r Pum Ffordd o Weithio ac yn cyfrannu at ein Hamcanion Lles?

- 3.1** Hirdymor - Mae cyfraniadau Adran 106 yn ceisio sicrhau bod cymunedau cynaliadwy yn cael eu datblygu ym Mro Morgannwg, gan ddarparu cyfleoedd cyfartal i bawb o ran byw, dysgu, gweithio a chymdeithasu.
- 3.2** Atal - Bydd defnyddio cyfraniadau i gynyddu nifer y cartrefi cynaliadwy, fforddiadwy a ddarperir ym Mro Morgannwg yn atal digartrefedd ac yn darparu cartrefi gweddus a chymunedau diogel.
- 3.3** Integreiddio - Mae cyflawni rhwymedigaethau cynllunio yn ceisio sicrhau bod cymunedau newydd wedi'u hintegreiddio.
- 3.4** Cydweithio - Mae'r Cyngor yn cydweithio ag Aelodau Etholedig, adrannau mewnol a sefydliadau allanol fel Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig i gyflawni cynlluniau gan ddefnyddio cyfraniadau Adran 106.
- 3.5** Ymglymiad - Mae adrannau mewnol a sefydliadau allanol lluosog yn gweithio gyda'i gilydd i gyflawni cynlluniau gan ddefnyddio cyfraniadau Adran 106 mewn ffordd gyfannol.

4. Goblygiadau Newid Hinsawdd a Natur

- 4.1** Mae'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) mabwysiedig a'r CCAau ategol yn darparu'r fframwaith polisi cynllunio lleol ar gyfer cyflawni datblygu cynaliadwy.
- 4.2** Defnyddir rhwymedigaethau cynllunio i liniaru a sicrhau gwelliannau o ganlyniad i ddatblygiadau newydd. Gall cytundebau Adran 106 sicrhau buddsoddiad mewn mesurau trafndiaeth amgylcheddol a chynaliadwy.
- 4.3** Mae'r Cyngor yn defnyddio cyfraniadau Adran 106 lle bo hynny'n briodol i wella'r bioamrywiaeth mewn mannau agored cyhoeddus trwy blannu blodau gwyllt, bylbiau a choed newydd.
- 4.4** Mae cyfraniadau Adran 106 hefyd wedi cefnogi'n ariannol y gwaith o ddarparu ysgol gynradd garbon sero-net gyntaf Cymru (ar waith) – Ysgol Gynradd Trwyn y De.

- 4.5** Bydd y CDLI Newydd yn galluogi'r Cyngor i ystyried unrhyw bolisiau newydd posibl mewn perthynas â rhwymedigaethau cynllunio, megis seilwaith gwyrdd a newid yn yr hinsawdd.

5. Adnoddau ac Ystyriaethau Cyfreithiol

Ariannol

- 5.1** Sicrheir cyfraniadau ariannol drwy gytundebau Adran 106. Mae cytundeb Adran 106 yn gytundeb cyfreithiol rwymol rhwng perchennog tir, datblygwr a'r Cyngor. Mae cyfraniadau ariannol yn cael effaith gadarnhaol ar lawer o swyddogaethau'r Cyngor, gan gynnwys addysg, cyfleusterau cymunedol, manau agored, priffyrdd a thrafnidiaeth gyhoeddus. Gellir defnyddio cyfraniadau ariannol hefyd fel arian cyfatebol i sbarduno arian ychwanegol, fel Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif y Cyngor.

Cyflogaeth

- 5.2** Nid oes unrhyw faterion staffio.

Cyfreithiol (gan gynnwys Cydraddoldeb)

- 5.3** Mae Adran 106 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, fel y'i diwygiwyd gan Adran 12 Deddf Cynllunio ac Iawndal (1991) a Rheoliadau Ardoll Seilwaith Cymunedol 2010 (fel y'u diwygiwyd), yn darparu'r fframwaith deddfwriaethol ar gyfer rhwymedigaethau cynllunio. Mae'r Cyngor wedi gweithredu yn unol â'r ddeddfwriaeth hon wrth sicrhau'r cyfraniadau hyn.
- 5.4** Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn mynnu ein bod yn gweithio tuag at sicrhau Cymru fwy cyfartal o gymunedau cydlynus. Bydd cyflawni rhwymedigaethau tai fforddiadwy a chynllunio yn sicrhau bod y Cyngor yn ymateb i'r ddyletswydd hon.

6. Papurau Cefndir

Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990

Rheoliadau Ardoll Seilwaith Cymunedol 2010

Cynllun Datblygu Lleol mabwysiedig Bro Morgannwg (2011-2026)

Cynllun Datblygu Lleol Cyngor Bro Morgannwg - Adroddiad Adolygu (Mai 2022)

Canllaw Cynllunio Atodol 'Tai Fforddiadwy'

Canllaw Cynllunio Atodol 'Rhwymedigaethau Cynllunio'